

Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitoksen tutkimusstrategia

syksy 2023

1. Tutkimusympäristö

Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos (Mutku) kokoaa yhdeksän oppialaa – kirjallisuuden, kirjoittamisen, museologian, musiikkikasvatuksen, musiikkiterapian, musiikkitieteen, nykykulttuurin tutkimuksen, taidehistoria ja taidekasvatuksen – moni- ja poikkitieteelliseksi kokonaisuudeksi. Mutku toimii kiinteänä osana tiedekuntaa ja yliopistoa ja seuraa tutkimusstrategiaansa niiden linjauksia ja tutkimustoiminnan kehittämissuunnitelmia.

Laitoksen tutkijat ja tutkimushankkeet tekevät yhteistyötä yliopiston keskeisten profiili- ja painoalojen kanssa (mm. MultiLeTe, MultiLEAP, DigiLearn, CIBR, PACTS2, KeHO, EduFutura, WISDOM, SOSUS, JYU.Well). Laitos on lähtenyt aktiivisesti mukaan yliopiston uusiin strategiaan avauksiin. Olemme tällä hetkellä vahvasti mukana esimerkiksi HYTK:n koordinoimassa School of Wellbeingissä kulttuurisen hyvinvoinnin tutkimuksellamme ja Social sustainability for children and families (SOSUS) -profilointialueessa musiikinpsykologisella tutkimuksellamme. Laitoksella toimii vuonna 1983 perustettu Nykykulttuurin tutkimuskeskus, joka on edelläkävijä humanistista tutkimusta ja yhteiskunnallista ja poliittista analyysia yhteen tuovana monitieteisenä yksikkönä Suomessa.

Ulkopuolinen tutkimusrahoitus on keskeinen osa laitoksen tutkimustoimintaa. Täydentävän rahoituksen osuus laitoksen kokonaisrahoituksesta on vuosien 2020–2022 välillä vaihdellut 30% molemmin puolin. Laitoksen tutkimustoiminta on vahvasti kansallisesti ja kansainvälisesti verkostoitunutta. Tutkimuksen kärki on kansainvälisesti erittäin korkealaatuiseksi tunnustettua ja arvioitua huippututkimusta, ja laitoksen tutkimushenkilöstö on alojensa merkittävässä rooleissa kansainvälisissä verkostoissa.

Fyysisen toimintaympäristön näkökulmasta Musica-rakennuksen studio- ja laboratoriotilat (mm. äänilaboratorio, liiketunnistuslaboratorio, musiikkiterapiaklinikka, pelitutkimusinfra) ovat ainutlaatuinen kokonaisuus, jolla on keskeinen rooli kansainvälistä kärkeä edustavan musiikin kognitiotutkimuksen ja pelitutkimuksen huippuyksikön tukemisessa. Laboratorioita kehitetään osana koko yliopiston tutkimusinfrastruktuurien kokonaisuutta. Musica-rakennuksen tuleva remontti on riskitekijä, johon liittyen on huolehdittava tutkimuksen jatkuvuudesta ja riittävästi varustelluista väistötiloista. Pelitutkimuksen huippuyksilössä on e-urheilun tutkimukseen liittyvää infrastruktuuria, joka sijoitetaan kehitteillä olevaan tutkimuslaboratorioon. Laitoksella on myös kirkkotaiteen tutkimuksen aineistovaranto muodostaa ainutlaatuisen kokonaisuuden suomalaisen kirkkotaiteen ja -arkkitehtuurin tutkimukseen.

Yliopiston ulkopuoliset yhteistyökumppanit ovat osa tutkimusympäristön kokonaisuutta. Hyvinvointikesittymän rakentaminen useiden paikallisten toimijoiden voimin, samoin kuin Musiikkikampuksen kehittäminen, tarjoavat tärkeitä tutkimusaiheita ja mahdollisuuksia yhteistyölle esimerkiksi taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksiin liittyen. Yritysyhteistyötä toteutetaan niin pelikulttuurien kuin musiikin etäopetuksen tutkimukseen liittyen (mm. Jyväskylän Digi & Game Center). Laitoksen tutkijat ovat viime vuosina tehneet yhteistyötä eri ministeriöiden ja järjestöjen kanssa sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

2. Tutkimuksen sisältö ja luonne

Laitoksen tutkimuskokonaisuus on luonteeltaan monitieteinen. Psykologiset, sosiologiset, yhteiskunnalliset, historialliset, taiteenteoreettiset, kokeelliset ja teknologiset lähestymistavat luovat monitieteistä kriittistä ymmärrystä musiikista, taiteesta ja kulttuurista osana yksilöiden kokemusmaailmaa ja yhteiskunnallisia ilmiöitä. Tutkimusteemoissa näkyvät niin taide ja kulttuuri muutosvoimana kuin musiikin, taiteen ja kulttuurituotteiden kehollisuus, emotionaalisuus, mediaalisuus ja multimodaalisuus. Metodologinen kehittäminen ja teknologian hyödyntäminen ovat olennainen osa tutkimusprofiilia. Kokonaisuutena laitos näyttäytyy kansainvälisenä edelläkävijänä musiikin, taiteiden ja ihmisen välisen ilmiökentän perus- ja soveltavassa tutkimuksessa. Laitoksella toimivat Nykykulttuurin tutkimuskeskus ja monitieteinen musiikintutkimus ovat alojensa kansallisesti ja kansainvälisesti merkittäviä asiantuntijakeskittymiä.

Laitoksen tutkimuksesta on tunnistettu viisi vahvuusaluetta (kuvio 1): *Mieli, keho ja tunteet; Pelit ja digitaalisuus; Perintö, ympäristöt ja aika; Kuuluminen, kriisit ja yhteiskunnallinen muutos; Hyvinvointi ja taideterapiat*. Laitoksen tutkimuksen vahvuusalueisiin on saatu viime vuosina merkittävästi ulkopuolista tutkimusrahoitusta. Laitoksella toimii kaksi Suomen akatemian rahoittamaa huippututkimusyksikköä: Musiikin, mielen, kehon ja aivojen tutkimuksen huippuyksikkö (2022–2029) ja Pelikulttuurien tutkimuksen huippuyksikkö (2018–2025). Mutkun tutkimuksen vahvuusalueet ovat hyötäneet Jyväskylän yliopiston saamasta Suomen Akatemian profilointirahoituksesta, ja Akatemia on rahoittanut myös useita laitoksen tutkimushankkeita, kuten Verkon affektiiviset käytännöt: Vihapuheen tuottaminen, kokemus ja hallinta digitaalisella aikakaudella (2021–2025); EU:n kulttuuriperintödiplomatia ja kulttuuriperintöjen välisen vuoropuhelun dynamiikka (2020–2023); Oma musa (2018–2021); Integratiivisen, improvisaatiopohjaisen musiikkiterapian sisäiset mekanismit depression hoidossa (2016–2020). Laitoksella tehtävä tutkimus on saanut runsaasti EU-rahoitusta, muun muassa kolme ERC-hanketta: Ontological Reconstruction of Gaming Disorder (2022–2027); Music as Youth Empowerment: Creating Connection to Self and Others (2022–2027); Legitimation of European Cultural Heritage and the Dynamics of Identity Politics in the EU (2015–2020), sekä Horisontti-ohjelmasta rahoitettuja hankkeita: Reviving, Boosting, Optimising and Transforming European Film Competitiveness (2023–2026); Establishing a Laboratory of Cultural Heritage in Central Romania (2023–2025); Dialogue and Argumentation for Cultural Literacy Learning in Schools (2018–2021). Hankerahoitusta on saatu myös kotimaisilta hallinnollisilta rahoittajilta, kuten valtioneuvostolta (Valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminta), Business Finlandilta (Creating Novel Technologies of Scalable and Empowering Learning, 2020–2022) ja työsuojelurahastolta (Ongelmapelaaminen työelämässä, 2021–2023). Laitoksen tutkimuksen vahvuusalueita tukee merkittävä hankerahoitus kotimaisilta säätiöiltä, kuten Koneen säätiöltä (Esteettiset käytännöt minän ja maailman muokkautumisessa, 2022–2025; Pelimusiikkiin kiinnittyneet maailmat, 2020–2022 ja Taide, ekologia ja ihmisen monimuotoinen luontosuhde – kohti yhteistä tulevaisuutta, 2020–2022).



Kuvio 1. Mutkun tutkimuksen vahvuusalueet.

Laitoksen tutkimusprofiilin jatkuvassa kehittämisessä huomioidaan yhtäältä laitoksen tieteenaloilta nousevat avaukset ja toisaalta yliopiston, tiedekunnan ja rahoittajien painotukset. Monitieteinen musiikin, taiteiden ja kulttuurin tutkimus yhdistää laitoksen oppiaineita ja erikoisaloja, ja monitieteisyyttä hyödyntäen tuetaan tutkimuksen monialaista, luovaa ja innovatiivista kehittämistyötä. Eri taiteet ja kulttuuri ovat tutkimuksen keskiössä, mutta tutkimuksen monitieteisen luonteen myötä laitoksen tutkijat tekevät tiivistä yhteistyötä jo pelkästään JYU:n sisällä esimerkiksi yhteiskuntatieteilijöiden, psykologien, kasvatustieteilijöiden, historioitsijoiden, etnologien, kulttuuripolitiikan tutkijoiden, kielitieteilijöiden, liikuntatieteilijöiden ja informaatioteknologian tutkijoiden kanssa.

3. Tutkimustoiminnan kehittämistavoitteet

Mutkun tutkimusprofiilin selkeyttä ylläpidetään korostamalla vahvuusalueita, huippututkimusta ja merkittäviä ulkopuolisen rahoituksen hankkeita. Tutkimusprofiilissa huomioidaan myös pyrkimys kiinteään ja molemminpuoliseen vuorovaikutukseen yliopiston ja tiedekunnan strategisten painotusten ja profiloinnin kanssa. Profiilin kehittämisessä tärkeitä ovat myös uudet avaukset ja laitoksen sisällä toimivien tieteenalojen välinen dialogi. Laitoksen tutkimuslautakunta päivittää tutkimusstrategiaa yhdessä henkilöstön kanssa muutaman

vuoden välein. Yksittäisten tutkijoiden työn linkittymistä koko laitoksen tutkimusprofiiliin painotetaan tavoitekeskusteluissa, työsuunnitelmien laadinnassa ja rekrytoinneissa. Tutkimusprofiilin näkyvyyttä ja tutkimustoimintaan liittyvää viestintää pyritään vahvistamaan mm. hyödyntämällä yliopistoviestinnän palveluja ja huolehtimalla siitä, että tutkimushankkeet esitellään laitoksen nettisivuilla ja tutkijat päivittävät aktiivisesti Converis-tietojaan ja tutkijakorttejaan.

Mutkun erinomainen menestys ulkopuolisen tutkimusrahoituksen hankinnassa pyritään turvaamaan myös jatkossa. Rahoitusosuuden ylläpito nykytasolla edellyttää uusien rahoituskanavien löytämistä ja dynaamisia toimenpiteitä, kuten uusien tutkimuskumppanuuksien etsimistä. Tutkijoita kannustetaan osallistumaan koulutuksiin, hakemaan rahoitusta hankevalmisteluun, huomioimaan ajankäyttö työsuunnitelmissa ja laatimaan hakemuksia tiimityönä toisiaan tukien. Hankerahoituksessa menestymisen edellytyksenä nähdään herkkyys löytää tasapaino tutkijoilta nousevien avausten ja strategisen profiloitumisen välillä sekä ketteryytenä reagoida yhteiskunnan ja rahoittajien vaatimuksiin. Ulkopuolisen tutkimusrahoituksen toteutumisesta seuraa laitoksen johtoryhmä vuosittain osana laitoksen budjettia.

Julkaisutoiminnassa kannustetaan julkaisemista Jufo2- ja Jufo3-tasoilla. Julkaisutoiminnassa tähdätään avoimeen julkaisemiseen, julkaisujen kansainvälisyyteen, yhteiskirjoittamiseen ja julkaisemiseen alan arvostetuimmissa lehdissä. Myös julkaiseminen kotimaisilla kielillä nähdään tärkeänä. Henkilöstöä kannustetaan hakemaan tutkimuskausirahoituksia ja hyödyntämään opetuksen periodista luonnetta.

Tutkimuksen kansainvälisyyttä pidetään aktiivisesti yllä. Yhteistyötä arvostettujen kansainvälisten tutkimusyksiköiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa jatketaan ja siihen kannustetaan tutkijavierailujen ja matkarahoituksen avulla. Oman yksikön kansainvälistä vetovoimaa vahvistetaan erityisesti kehittämällä vahvuusalueilla toimivia kansainvälisesti merkittäviä tutkimuskeskittymiä niin, että niissä voidaan tarjota sekä rekrytoitaville että vieraileville tutkijoille houkuttelevat työskentelyolosuhteet. Vierailevia tutkijoita rekrytoidaan mm. Marie Curie - ja Fulbright-ohjelmien kautta. Covid-19-pandemian myötä opittuja toimivia käytäntöjä verkkotapaamisista ja webinaareista hyödynnetään kansainvälisessä yhteistyössä ja opiskelijoiden osallistamisessa.

Tutkimukseen liittyvän infrastruktuurin ja laboratorioden systemaattista kehittämistä jatketaan, erityisesti kognitiivisessa musiikintutkimuksessa ja pelikulttuurien tutkimuksessa tehtävän huippututkimuksen tarpeisiin ja yhteistyössä JYU:n infrastruktuurien laajemman kehittämisen kanssa. Pysyväisluonteisen laboratorioassistentin tehtävän vakiinnuttaminen on keskeinen tavoite laboratorioden kehittämisessä.

Tohtoriopiskelijoiden ja post-doc-vaiheen tutkijoiden osallistumista laitoksen tutkimusryhmien toimintaan ja laitoksen opetukseen kannustetaan. Tavoitteena on ylläpitää laitostasoisia tohtorikoulutuksen ja mentoroinnin käytänteitä ja tukea tutkijoiden vuorovaikutusta mm. laitoksen tutkimuspäivän muodossa. Kaikessa toiminnassa pyritään löytämään ratkaisuja, jotka tukevat työsuhteisten ja apurahalla toimivien tutkijoiden yhtäläisiä mahdollisuuksia osallistua laitoksen toimintaan.

Laitos pyrkii välittämään tutkimustuloksia yhteiskuntaan. Laitoksen tutkijat toimivat erilaisissa kansallisissa ja kansainvälisissä asiantuntija- ja luottamustehtävissä. Asiantuntijatyöryhmiin

osallistuminen, lausunnot, mediaesiintymiset ja haastattelut nähdään tärkeänä osana tutkijoiden työnkuvaa. Laitoksen toiminnassa pyritään joustavaan vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön laitokseen kytköksissä olevien tutkimuskeskusten, -instituuttien ja säätiöiden kanssa.

Laitoksen tutkimuslautakunta seuraa tutkimustoimintaa ruohonjuuritasolla eri tieteenalojen toiminnassa ja tuo havaintonsa lautakunnan kokouksissa yhteiseen keskusteluun. Laitoksen tutkijoiden näkemyksiä laitoksen tutkimustoiminnasta kuullaan erilaisissa henkilöstön/tutkijoiden tapaamisissa ja kehittämissäpäivissä, joiden antia pyritään hyödyntämään tutkimustoiminnan jatkuvassa kehittämisessä.